

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสิทธิในทรัพย์สินของคนไร้รัฐ ไร้สัญชาติ โดยศึกษาความหมายของคนไร้รัฐ ไร้สัญชาติเพื่อให้สามารถจำแนกประเภทและลักษณะสำคัญของคนไร้รัฐ ไร้สัญชาติในประเทศไทยได้ และศึกษาปัญหาสิทธิในทรัพย์สินของคนไร้รัฐ ไร้สัญชาติในการถือครองและการเป็นเจ้าของสิทธิในทรัพย์สิน โดยศึกษาสิทธิของคนไร้รัฐ ไร้สัญชาติตามกฎหมายเอกชนและกฎหมายมหาชน

จากการศึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ศึกษาวิทยานิพนธ์ได้ค้นพบองค์ความรู้ ดังต่อไปนี้

ประการแรก “คนไร้รัฐ” หมายถึง “คนไร้รัฐ” หมายถึง บุคคลที่ไม่มีรัฐหนึ่งรัฐใดยอมรับบุคคลนั้นในทะเบียนราษฎรของรัฐใดเลยในโลกอันหมายความว่า ในประการแรกว่า พวกเขาไม่ได้รับการยอมรับในสถานะคนสัญชาติในทะเบียนราษฎรของรัฐใดเลยบนโลกและผลในประการที่สองของความไร้รัฐย่อมได้แก่ ความไร้สถานะบุคคลที่ชอบด้วยกฎหมายคนเข้าเมืองของทุกรัฐบนโลก อันส่งผลท้ายที่สุดให้เป็นคนเข้าเมืองผิดกฎหมายสำหรับรัฐทุกรัฐ ดังนั้น การขจัดปัญหาความไร้รัฐอย่างตรงปัญหาที่ประเทศไทยให้แก่คนไร้รัฐที่พบในประเทศไทย ก็คือ การยอมรับในเบื้องต้นในทะเบียนราษฎรไทยก่อน แม้ยังไม่อาจพิจารณายอมรับสถานะคนต่างด้าวที่ชอบด้วยกฎหมายคนเข้าเมืองหรือคนสัญชาติไทย พวกเขาอย่า่อมไม่มีเอกสารพิสูจน์ตนที่ออกโดยรัฐใดเลยบนโลก

ประการที่สอง “คนไร้สัญชาติ” หมายถึง “คนไร้สัญชาติ” หมายถึง บุคคลที่ได้รับการบันทึกในทะเบียนราษฎรของรัฐในสถานะคนต่างด้าว แต่ไม่ได้ถูกบันทึกในทะเบียนราษฎรว่ามีสัญชาติของรัฐใดเลยบนโลก พวกเขาจึงมีสถานะเป็นคนต่างด้าวสำหรับทุกประเทศบนโลก เราพบต่อไปว่า สำหรับคนไร้สัญชาติในทะเบียนราษฎรไทย มีอยู่ 2 ประเภท กล่าวคือ (1) คนที่รอการพิสูจน์ความเป็นคนสัญชาติไทย แต่การพิสูจน์ยังไม่เสร็จสิ้น ซึ่งความไร้สัญชาติของพวกเขาเป็นปัญหาที่ข้อเท็จจริง มิใช่ปัญหาข้อกฎหมาย และ (2) คนที่ฟังได้ว่า ไม่มีสัญชาติไทย การขจัดปัญหาความไร้สัญชาติจึงต้องทำโดยการให้สัญชาติไทย

ประการที่สาม คนไร้รัฐ ไร้สัญชาติในประเทศไทยจำแนกได้ 5 ประเภท คือ (1) คนไร้รัฐโดยสิ้นเชิง (2) คนไร้สัญชาติที่มีชื่อในทะเบียนราษฎรไทยในสถานะคนต่างด้าวแต่มีข้อเท็จจริงฟังได้แล้วว่าเป็นคนสัญชาติไทย (3) คนไร้สัญชาติที่มีชื่อในทะเบียนราษฎรไทยในสถานะคนต่างด้าวแต่มีข้อเท็จจริงว่าไม่เป็นคนสัญชาติไทยแต่เกิดในประเทศไทย (4) คนไร้สัญชาติที่มีชื่อในทะเบียนราษฎรไทยในสถานะคนต่างด้าวและมีข้อเท็จจริงว่าไม่เป็นคนสัญชาติไทยแต่เกิดนอก

ประเทศไทยและ (5) คนไร้สัญชาติที่มีชื่อในทะเบียนราษฎรไทยในสถานะคนต่างด้าวประเภท
แรงงานที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย

ประการที่สี่ คนไร้รัฐและคนไร้สัญชาติมีสิทธิในทรัพย์สินสังหาริมทรัพย์และ
อสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมายเอกชน และในส่วนของธรรมชาติของสิทธิและปัญหาความสามารถ
ในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น กฎหมายขัดกันไทยให้ปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐเจ้าของ
ภูมิลำเนา แทนที่จะเป็นไปตามกฎหมายของรัฐเจ้าของสัญชาติ ดังนั้น หากคนไร้รัฐไร้สัญชาตินั้นมี
ภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย กฎหมายที่ใช้บังคับย่อมได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของ
ไทย แต่ในส่วนของสิทธิในการถือครองทรัพย์สินตามกฎหมายมหาชน อันหมายถึงการแทรกแซง
ของรัฐเพื่อจำกัดสิทธิในการถือครองทรัพย์สินนั้น เราพบว่า คนไร้รัฐไร้สัญชาติมีปัญหาในการถือ
ครองทรัพย์สินที่สำคัญ 2 ประการ ก็คือ (1) เมื่อคนไร้รัฐไร้สัญชาติมีสถานะเป็นคนต่างด้าว พวกเขา
จึงถูกจำกัดสิทธิในการถือครองที่ดินโดยประมวลกฎหมายที่ดิน อันนำไปสู่ความ
ยากลำบากที่จะมีที่อาศัย และ (2) สำหรับคนไร้รัฐโดยสิ้นเชิงซึ่งไม่มีเอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลที่
ออกโดยรัฐ การพิสูจน์ความเป็นเจ้าของทรัพย์สินจึงเป็นไปอย่างยากลำบาก อาจจะต้องใช้
พยานหลักฐานอื่น อาทิ พยานเอกสารอื่น พยานบุคคล อันทำให้คนไร้รัฐไร้สัญชาติประสบความไม่
มั่นคงทางทรัพย์สินที่ตนมีสิทธิตามกฎหมายเอกชน

ประการที่ห้า ผู้ทำวิทยานิพนธ์ได้ค้นพบว่า เงินเป็นทรัพย์สินที่กฎหมายไทยมิได้สร้าง
ข้อจำกัดสิทธิแต่อย่างใด ทั้งในแง่มุมมองตามกฎหมายเอกชนและกฎหมายมหาชน สิทธิในเงินจึงเป็น
สิทธิในทรัพย์สินที่ไม่ถูกเลือกปฏิบัติระหว่างคนชาติและคนต่างด้าว อันหมายถึงคนไร้รัฐ
ไร้สัญชาติอีกด้วย โดยเฉพาะสิทธิในการฝากและถอนเงินกับธนาคารพาณิชย์ได้และสามารถฝาก
และส่งเงินผ่านไปรษณีย์ ซึ่งสิทธิดังกล่าวย่อมหมายถึงความมั่นคงและความปลอดภัยในการถือ
ครองเงินอันเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับมนุษย์ในโลกปัจจุบันทุกคนแต่อย่างไรก็ตาม คนไร้รัฐไร้
สัญชาติย่อมประสบปัญหาในการเปิดบัญชีเงินฝากหรือการรับส่งเงินทางธนาณัติ ซึ่งสาเหตุที่ผู้ทำ
วิทยานิพนธ์ได้ตรวจสอบพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากเรื่องอื่นๆ ซึ่งมีใช้การปฏิเสธสิทธิใน
เงินของคนไร้รัฐไร้สัญชาติ สาเหตุที่สำคัญที่เกิดขึ้นสำหรับคนไร้รัฐโดยสิ้นเชิง ก็คือ พวกเขาไม่ได้
พิสูจน์ตัวบุคคลจากเอกสารรับรองตัวบุคคลที่ออกโดยรัฐได้ การแสดงตนเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ
ต่อธนาคารพาณิชย์และบริษัทไปรษณีย์ไทยจึงทำไม่ได้ เว้นแต่ธนาคารพาณิชย์และบริษัท
ไปรษณีย์ไทยจะลงมาพิสูจน์และรับรองตัวบุคคลให้เอง ซึ่งก็ยังคงเป็นเพียงแนวคิดในบริษัท
ไปรษณีย์ไทยเท่านั้น แต่สำหรับคนไร้สัญชาติที่มีชื่อในทะเบียนราษฎรของรัฐนั้น การปฏิเสธการ
เปิดบัญชีเงินฝากหรือการรับส่งเงินทางธนาณัติย่อมจะเป็นการเลือกปฏิบัติต่อผู้บริโภคอันขัดต่อ

หลักสิทธิมนุษยชน พวกเขามีเอกสารรับรองตัวบุคคลที่ออกโดยรัฐ จึงไม่มีปัญหาในการพิสูจน์
ทราบตัวบุคคลแต่อย่างใด

ดังนั้น การสร้างความมั่นคงปลอดภัยทางการเงินให้แก่คนไร้รัฐไร้สัญชาติ เพื่อให้พวกเขา
จะสามารถฝากและส่งเงินได้ ก็ควรจะเริ่มต้นจากการยอมรับบันทึกการสถานะบุคคลของพวกเขา
พวกเขาในทะเบียนราษฎร และออกเอกสารรับรองตัวบุคคลให้ก่อน อันจะทำให้พวกเขาสามารถ
เก็บรักษาเงินอันเป็นปัจจัยยังชีพได้อย่างปลอดภัย